

Міністерство освіти і науки України
Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра англійської філології і філософії мови

Курсова робота
на тему:
"ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З СОМАТИЧНИМ
КОМПОНЕНТОМ"

студентки групи Па 10-20
факультету германської філології і перекладу
денної форми навчання
спеціальності 035 Філологія
Багно Лілії Вячеславівни

Науковий керівник:
кандидат філологічних наук,
доцент, професор кафедри
Терехова Діана Іванівна

Національна шкала: зараховано

Кількість балів: 83

Оцінка ЄКТС: В

Київ 2023

Ministry of Education and Science of Ukraine
Kyiv National Linguistic University
Department of English Philology and Philosophy of Language

Term Paper

"PECULIARITIES OF TRANSLATING PFRASEOLOGICAL UNITS
WITH A SOMATIC COMPONENT"

BAHNO LILIIA

Group Pa 10-20

Germanic Philology and Translation Faculty

Research Adviser

Prof. (Linguistics)

Terekhova Diana Ivanivna

Kyiv 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНА ОСНОВА ВИЗНАЧЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ З СОМАТИЧНИМ КОМПОНЕНТОМ.....	6
1.1 Поняття "фразеологічна одиниця".....	6
1.2 Поняття "фразеологічна одиниця з соматичним компонентом".....	7
1.3 Висновки до розділу 1.....	9
РОЗДІЛ 2. СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ З СОМАТИЧНИМ КОМПОНЕНТОМ.....	10
2.1 Способи перекладу ФО з соматичним компонентом.....	10
2.2 Порівняльний аналіз еквівалентів на основі лексичного наповнення та стилістичного забарвлення.....	12
2.3 Зіставний аналіз фразеологічних одиниць зі словом-стимулом очі/ eye.....	15
2.4 Висновки до розділу 2	16
ВИСНОВКИ.....	18
RESUME.....	20
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	21
ДОДАТКИ.....	23

ВСТУП

Фразеологізми є одними з найскладніших та найцікавіших мовних одиниць. Вони завжди були в центрі уваги філологів.

Для перекладача є надважливим вміння правильно та коректно передавати фразеологічні одиниці (далі ФО) з однієї мови на іншу. Адже саме у ФО закладено культурно-етнічні цінності та ментальність народу (Абабілова, 2015). Перед кваліфікованим фахівцем постає проблема правильної передачі ФО з рідної мови на мову-переймач та навпаки.

Серед фразеологічних одиниць в англійській та українській мові великий відсоток ФО з соматичними компонентами. Це зумовлено певними культурними факторами та одночасно відображає універсальність людського мислення.

Актуальність обраної теми зумовлена тим, що переклад ФО з соматичним компонентом з англійської на українську та з української на англійську мову є недостатньо вивченим та дослідженим. Також аналіз наукової літератури, статей та досліджень показав, що питання перекладу ФО в цілому залишається досить цікавим та проблематичним у сучасній лінгвістиці.

Метою дослідження є визначення способів перекладу ФО з соматичним компонентом, порівняння еквівалентів української та англійської мов на основі лексичного наповнення та стилістичного забарвлення та проведення зіставного аналізу фразеологічних одиниць зі словом-стимулом очі на основі відповідей україномовних та англійськомовних респондентів.

Досягнення поставленої мети потребує вирішення таких **завдань**:

- 1) опрацювати літературу з теми дослідження;
- 2) з'ясувати сутність понять «фразеологічна одиниця» та «фразеологічна одиниця з соматичним компонентом»;
- 3) провести анкетування серед україномовних та англійськомовних респондентів та проаналізувати результати анкет;

- 4) визначити види та способи перекладу ФО з соматичним компонентом з української на англійську та з англійської на українську мову;
- 5) порівняти еквіваленти в українській та англійській мові на основі лексичного наповнення та стилістичного забарвлення.

Об'єктом дослідження є фразеологічні одиниці з соматичним компонентом

Предметом дослідження - особливості перекладу ФО з соматичним компонентом.

Методи дослідження: відповідно до мети, поставлених завдань, об'єкта та предмета дослідження найбільш доцільним буде використання в даній роботі зіставного методу.

Практична значущість роботи полягає у тому, що даний матеріал можна використовувати для курсів з психолінгвістики, фразеології та лексикології.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНА ОСНОВА ВИЗНАЧЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ З СОМАТИЧНИМ КОМПОНЕНТОМ

1.1 Поняття "фразеологічна одиниця"

Фразеологічні одиниці в нашому мовленні є яскравим засобом образності, емоційності, експресивності, виразності. (Янчук, 2010: 384) Вони допомагають краще, яскравіше передати думку, описати та передати емоції. Фразеологічні одиниці (далі ФО) притаманні як українській, так і англійській мові. Вони відображають світогляд, особливості та менталітет народу, тому є важливим елементом у мовленні.

ФО є об'єктом вивчення та дослідження фразеології. У тлумачному словнику української мови надається таке визначення ФО:

«Фразеологізм- усталений зворот, стійке поєднання слів що виступає в мові як єдиний, неподільний і цілісний за значенням вислів.»

В енциклопедії англійської мови подано таке значення ФО:

«Phraseological Unit (also called idiom), a word group with a fixed lexical composition and grammatical structure; its meaning, which is familiar to native speakers of the given language, is generally figurative and cannot be derived from the meanings of the phraseological unit's component parts.»

Можемо побачити, що значення ФО в англійській та українській мовах збігається. Тобто підхід як українських, так і англійських лінгвістів до визначення ФО співпадає.

У мовознавстві відомі декілька типів класифікацій фразеологізмів. За класифікацією В.В. Виноградова виділяють: фразеологічні зрощення; фразеологічні єдності; фразеологічні сполучення. (Виноградов, 1977)

Фразеологічні зрощення- сталі словосполучення, значення яких неможливо пов'язати з тими словами, які входять до цього виразу: *бити байдюки, to rain cats and dogs*.

Фразеологічні єдності- сталі словосполучення, значення яких можна пов'язати зі словами у цьому словосполученні: *накивати п'ятами, a piece of cake*.

Фразеологічні сполучення- сполучення, у яких є ядро та залежне від нього слово. Одне із слів у фразеологічному сполученні не може замінюватись іншим, а те слово, яке його описує, може змінюватися : *порушити питання, a bosom friend*.

Джерела утворення ФО різноманітні. Переважна більшість походить з фольклору, в основному це жартівливі вирази, прислів'я, приказки: *Життя прожити — не поле перейти, Don't make a mountain out of an anthill*. Також крилаті вирази утворюються за рахунок влучних висловів видатних людей: *Боротися- поборете, Вам Бог помагає (Т. Шевченко), American dream (Alby)*. Деякі ФО мають своє походження з Біблії або античної міфології: *ахілесова п'ята, Trojan horse*. Можуть бути запозиченими з іншої мови, наприклад, *бути не в своїй тарілці (з фр.), to take the bull by the horns (Latin)*. Ще до ФО належать професійно-технічні за походженням вислови: *з іншої опери, launching pad*.

Також у фразеології існує таке поняття як синонімія та антонімія. Синонімією називають явище, коли ФО різні за своєю будовою, але мають однакове значення: *байдюки бити і ловити гав, like mother like daughter and He's a chip off the old block*.

Коли ФО мають протилежне значення, тоді це явище називаємо антонімією: *І кури не клюють - як кіт наплакав, an old sea wolf - a young calf of a mate*.

1.2 Поняття «фразеологічна одиниця з соматичним компонентом»

Соматична фразеологія займає важливе місце у фразеології будь-якої мови. Тут проявляється загальна закономірність фразеологічної системи незалежно

від лінгвотипологічної класифікації даної мови. (Мойсеєнко, 2015: 410)

Фразеологічні одиниці з соматичним компонентом як в українській, так і в англійській мові зазвичай використовуються у розмовному, художньому та публіцистичному стилі. Найчастіше у фразеологічних одиницях вживаються такі соматичні компоненти: голова, серце, рука, нога, око, вухо, зуб (Денисенко, 2014)

Тоненчук Т. В у своїй роботі дає таке визначення фразеологічних одиниць з соматичним компонентом (далі СФО): «Під фразеологічною одиницею з компонентом-соматизмом, або СФО, розуміємо фразеологізм, провідним або залежним компонентом якого є слово, що позначає зовнішні форми організму людини (голова, рука, ніс тощо) та елементи серцево-судинної, нервової й інших систем (кров, мозок, печінка).» (Тоненчук, 2019: 146)

Соматичну лексику можна поділити на групи:

1. Сенсонімічна лексика- називає сенсорні органи сприйняття (вуха, очі, ніс):
очі заздрощі, не бачить нічого далі свого носа, as plain as the nose on your face, to nosedive;
2. Спланхнонімічна лексика- називає внутрішні органи людини:
взяти за печінки, сидіти в печінках, at the top of your lungs, a man of my kidney;
3. Сомонімічна лексика- називає зовнішні органи людини (голова, шия, тулуб, верхні та нижні кінцівки):
куди ноги несуть, чоловік-голова, а жінка-шия, head over heels in love, all thumbs;
4. Ангіонімічна лексика -називає частини кровоносної системи (серце, кров):
кров не вода, тяжко на серці, be in the blood, follow your heart;
5. Остеонімічна лексика- називає кістки в людському організмі:
аж кістки тріщать, як кістка в горлі, work your fingers to the bone, close to the bone.

Дані фразеологізми активно вживаються у мовленні в обох (українській та

англійській) мовах, що може свідчити про універсальність даних одиниць, їх популярність серед носіїв мови.

1.3 Висновки до розділу 1

Отже, з вищесказаного можемо зробити висновки:

- 1) фразеологізми є активно вживаними як в українській, так і англійській мові, урізноманітнюють її, роблять образною та емоційною;
- 2) підхід мовознавців в обох мовах до визначення фразеологізмів збігається.
- 3) в обох мовах фразеологізми мають однакове походження, їм притаманна синонімія та антонімія;
- 4) фразеологічні одиниці з соматичним компонентом є широко вживаними у художньому, розмовному та публіцистичному стилі;
- 5) в залежності від соматичного компоненту фразеологічні одиниці можна поділити на групи, які є однаковими як в українській, так і в англійській мові.

РОЗДІЛ 2.

СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ ФО З СОМАТИЧНИМ КОМПОНЕНТОМ

2.1 Способи перекладу ФО з соматичним компонентом

Переклад фразеологізмів з однієї мови на іншу є достатньо складним процесом, адже існує багато слів, виразів, які не можна передати дослівно, тому що в такому випадку при перекладі вони втрачають своє значення. Багато таких фразеологічних одиниць мають фольклорне походження, тому перекласти їх неможливо, лексичне значення слів в англійській та українській мові можуть бути абсолютно різними. Отже, перекладачі стикаються з проблемою передачі фразеологізмів на мову-переймач. Фразеологічні одиниці з соматичним компонентом не є виключенням і також мають свої особливості при перекладі.

Загалом існує два способи перекладу ФО: фразеологічний та нефразеологічний (Нагорна, 2016: 47) Фразеологічний спосіб заключається в підборі аналогу або еквівалента.

Нефразеологічний спосіб має декілька видів:

- 1) калькування (дослівний переклад)- зазвичай використання цього способу не є доцільним, адже нечасто можна дослівно передати лексичне та/ або граматичне наповнення, тож цей спосіб потрібно використовувати з обережністю і тільки в тому випадку, коли ФО не втратить сенс при перекладі;
- 2) описовий переклад- спосіб, який часто використовують, якщо в іншій мові немає відповідного аналога, а при дослівному перекладі повністю втрачається сенс;
- 3) контекстуальна заміна- цей спосіб полягає в тому, щоб знайти максимально схожий фразеологізм у мові, на яку відбувається переклад.

Вибір того чи іншого способу залежить від ситуації та ФО.

Загалом для фразеологізмів з соматичним компонентом використовують такі самі способи перекладу, як і для звичайних фразеологічних одиниць.

Особливістю перекладу СФО є те, що соматичний компонент при передачі з однієї мови на іншу може втрачатися або змінюватися. Так, наприклад, розглянемо наведені нижче фразеологізми.

Head over heels in love	Закоханий по вуха
An eye for an eye and a tooth for a tooth.	Око за око, зуб за зуб
Big heart	Велике серце
Break a leg!	Ні пуху, ні пера
Eyes on the prize	Зосередитися на цілі

Ідіому *head over heels in love*, можна перекласти українською, використавши метод контекстуальної заміни, як «закоханий по вуха». І в англійському, і в українському варіанті є соматичний компонент, але він різний, в англ. «head» (голова) в укр. «вуха» (ears). Тож інший спосіб перекладу тут буде недоречним.

Також можливий варіант, коли соматичні компоненти збігаються. Наприклад, український фразеологізм *око за око, зуб за зуб* англійською мовою перекладемо як *an eye for an eye and a tooth for a tooth*. Тобто в даному випадку переклад дослівний (калькування), відповідно соматизми збігаються в англ. «eye»- в укр. «око», в англ. «tooth»- в укр. «зуб». Такий самий випадок і з фразеологізмом *big heart*, який ми також можемо перекласти українською мовою дослівно, методом калькування: *велике серце*. При цьому зберігається соматизм і, що є найголовнішим, зберігається сенс фразеологічної одиниці. Але такий варіант передачі СФО з однієї мови на іншу зустрічається нечасто. Іноді при перекладі соматизм може зникнути взагалі. Наприклад, англійську ідіому *break a leg!* українською мовою ми можемо передати способом контекстуальної

заміни: *ні пуху ні пера*. У такому випадку *break a leg!* є СФО, а український відповідник-ні.

Також можливий варіант описового перекладу. Наприклад, англійська ідіома *eyes on the prize*, яку українською мовою ми перекладемо як «зосередитися на цілі», тобто використаємо метод описового перекладу і в такому випадку зберігаємо лексичне значення, але відповідно, український відповідник взагалі не є фразеологізмом.

2.2 Порівняльний аналіз еквівалентів на основі лексичного наповнення та стилістичного забарвлення.

Як зазначалося вище, переклад фразеологізмів з соматичним компонентом є складним процесом. Так в таблиці наведені фразеологічні одиниці англійською мовою та їх еквіваленти українською.

My lips are sealed	Закрити рот на замок
Give someone a hand	Подати руку допомоги
Over my dead body	Через мій труп
Have a (good) nose for something	Мати нюх на щось
Butterflies in your stomach	Метелики в животі
Break a leg!	Ні пуху, ні пера
have a finger in every pie	Кожній бочці затичка
Catch someone red- handed	Спіймати на гарячому
Word-of- mouth	Сарафанне радіо
On the tip of your tongue	Крутитися на язиці
Keep someone at arm's length	Триматися на відстані витягнутої руки

Big heart

Велике **серце**

Зробивши вибірку 12 англійських фразеологічних одиниць з соматичним компонентом з словника і підібравши до кожного відповідник з української мови, можемо зіставити фразеологізми і порівняти їх лексичне наповнення та стилістичне забарвлення.

1) My **lips** are sealed- Закрити **рот** на замок

В даному фразеологізмі та в його еквіваленті в українській мові наявний соматизм в англ. «lips» (губи), в укр. «рот» (mouth). За своїм лексичним значенням фразеологізми тотожні. Як і в українському, так і в англійському варіанті фразеологізми належать до розмовного та художнього стилю.

2) Give someone a **hand** - Подати **руку** допомоги

У цьому фразеологізмі та в його еквіваленті наявні соматизми, вони повністю збігаються (hand- рука), відповідно за своїм лексичним значенням ці фразеологізми тотожні та належать до розмовного, художнього і публіцистичного стилю.

3) Over my dead **body** - Через мій **труп**

У цій парі фразеологізмів наявні соматизми body (тіло) та труп (corpse). За своїм лексичним значенням соматизми абсолютно однакові, адже словосполучення dead body перекладаємо українською «труп». Як в українській, так і в англійській мові фразеологізм зазвичай вживається в розмовному та художньому стилі.

4) Have a (good) **nose** for something- Мати нюх на щось

У даному випадку англійський варіант має соматизм nose (ніс), а український- ні. Слово nose в українському перекладі має відповідник «нюх», який не є соматизмом хоча за своїм лексичним значенням ці ФО однакові. В обох мовах фразеологізм належить до розмовного та художнього стилю.

5) Butterflies in your **stomach** - Метелики в **животі**

Соматизм в даному фразеологізмі і в українській, і в англійській мові перекладається дослівно: англ. stomach- укр. живіт. В обох мовах фразеологічна одиниця використовується у художньому, розмовному стилі.

6) Break a **leg!**- Ні пуху, ні пера

Даний фразеологізм має абсолютно інший еквівалент в українській мові. В англійському варіанті наявний соматизм «leg», в українському - він зовсім відсутній. Лексичне наповнення абсолютно різне. За стилістичним забарвленням обидві ФО нейтральні.

7) have a **finger** in every pie- Кожній бочці затичка

У даному фразеологізмі також втрачається соматизм при перекладі на українську мову, в англійському варіанті він пристуній: finger- палець.

Лексичне значення від цього не втрачається і однакове як в українській, так і в англійській мові, хоча при дослівному перекладі вони зовсім різні. В українській та англійській мові фразеологізм належить до розмовного та художнього стилю.

8) Catch someone **red-handed** - Спіймати на гарячому

Соматизм в українському варіанті також відсутній, але в англійському він наявний: red-handed- закривавлені руки. Лексичне наповнення також різне. Фразеологізм використовується у художньому, розмовному та публіцистичному стилі.

9) Word-of-**mouth** – Сарафанне радіо

В англійському фразеологічному сполученні наявний соматизм mouth (рот), чого немає в його українському еквіваленті. За лексичним значенням фразеологічні одиниці однакові. ФО вживається у розмовному та художньому стилі.

10) On the tip of your **tongue** - Крутитися на **язиці**

Даний фразеологізм має однаковий соматичний компонент і в англійському, і в українському варіанті: tongue- язик. За лексичним значенням англійський

варіант та український є однаковими. Обидва варіанти використовуються у художньому та розмовному стилі.

11) Keep someone at **arm's** length - Триматися на відстані витягнутої **руки**

У фразеологічній одиниці в англійському та в українському варіанті наявний однаковий соматизм: arm – рука. За лексичним наповненням фразеологізм в одній та іншій мові є однаковими. Обидва вживаються у розмовному та художньому стилі.

12) Big **heart** - Велике **серце**

Англійський та український варіант мають однаковий соматизм: heart- серце. Також в англійському фразеологізмі та у його українському відповіднику абсолютно однакове лексичне значення. Фразеологізми в обох мовах мають нейтральне стилістичне забарвлення.

Усі проаналізовані фразеологізми і в англійській мові, і в українській за своїм стилістичним забарвленням можуть вживатися в розмовному, художньому та публіцистичному стилях.

2.3 Зіставний аналіз фразеологічних одиниць зі словом-стимулом очі/eye

Фразеологізми з соматичним компонентом є найбільш вживаними в українській та англійській мові. Наприклад, слово «око» часто метафорично використовується в мовленні.

Провівши опитування серед англомовних та україномовних респондентів за допомогою онлайн-анкетування, було проаналізовано наскільки активно та які саме фразеологізми найчастіше використовуються в обох мовах. Які фразеологічні одиниці є в активному ядрі, які в периферії та які майже не вживаються.

Так, проаналізувавши україномовні анкети, було відзначено, що 24,7% не розуміють значення терміну «фразеологічна одиниця», адже замість фразеологізмів наводились метафори, епітети, порівняння та просто асоціативні

слова: *зелені очі* (2,1%), *бездонні очі* (2,1%), *очі як волошки* (1%), *інструмент* (1%).

При аналізі англословних анкети, було виявлено що 48,8% опитаних не розуміють значення терміну «ідіома», замість них також наводились просто асоціативні слова: *blue* (4,3%), *sight* (3,2) *look/ see* (4,3%).

Встановлено, що в українських анкетах загалом повторюється 9 фразеологізмів: *очі- дзеркало душі* (5,4%), *бачили очі, що купували* (4,3%), *гостре око* (3,2%), *на око* (2,1%), *очі як в орла* (2,1%), *замилувати очі* (2,1%), *впадати у вічі* (2,1%), *очі бояться, руки роблять* (2,1%). Найчастіше зустрічається фразеологізм «*очі- дзеркало душі*», важливо зазначити, що серед англійських респондентів відповідник цього фразеологізму: «*eyes are the windows to the soul*» є також найуживанішим (9,3%). Також часто називали такі ідіоми: *apple of someone's eye* (6,5%), *eye for an eye* (4,6%), *eyes on the prize* (4,6%), *wide shut* (4,6%), *open your eyes* (4,6%). Необхідно зазначити, що серед англословних відповідей наявний афоризм «*an eye for an eye and the world goes blind*» (М.К. Gandhi), який можна перекласти як «око за око - і світ осліпне»

Проаналізувавши відповіді україномовних респондентів, виявлено фразеологічну синонімію та антонімію. Наприклад, синонімія: *гостре око- око як в орла* та антонімія: *в очі не бачити- впадати у вічі*.

Серед відповідей респондентів -іноземців такі явища як синонімія та антонімія не було виявлено.

2.4 Висновки до розділу 2

Отже, з вищесказаного можна зробити наступні висновки:

- Існує декілька способів перекладу фразеологізмів, вибір яких залежить від ситуації та ФО.

- При перекладі фразеологічних одиниць з соматичним компонентом з однієї мови на іншу соматизм може відрізнятися в обох мовах, бути однаковим або взагалі зникати.
- Можливий варіант перекладу ФО описовим методом, в такому випадку сполучення буде фразеологічним тільки в одній з мов.
- Зрідка для перекладу ФО можна використовувати спосіб калькування, але часто при цьому фразеологічна одиниця може втратити своє лексичне значення.
- Фразеологічні одиниці зазвичай використовуються в розмовному та художньому стилях.
- Велика кількість опитуваних респондентів (україномовні 24,7%, англomовні 48,8%) не розуміють значення терміну «фразеологізм».
- Серед опитаних англomовних та україномовних респондентів найуживанішим фразеологізмом зі словом-стимулом очі виявився однаковий фразеологізм.
- Проаналізувавши відповіді україномовних респондентів, було виявлено фразеологічну синонімію та антонімію. Серед відповідей респондентів іноземців такі явища як синонімія та антонімія не було виявлено.

ВИСНОВКИ

У ході роботи було проаналізовано особливості вживання та перекладу фразеологічних одиниць з соматичним компонентом, названо способи перекладу ФО з соматичним компонентом, порівняно еквіваленти української та англійської мови на основі лексичного наповнення та стилістичного забарвлення.

Використавши метод зіставного аналізу, було проведено дослідження: аналіз фразеологічних одиниць зі словом-стимулом очі на основі відповідей україномовних та англійськомовних респондентів/ Comparative analysis of phraseological units with the stimulus word eye based on the answers of Ukrainian and English respondents.

Під час дослідження виявлено розбіжності та співпадіння у значенні фразеологізмів в українській та англійській мові. Також було зазначено особливості перекладу ФО з однієї мови на іншу.

У ході роботи було зроблено такі висновки:

- фразеологізми часто використовуються носіями в обох мовах, урізноманітнюють її та роблять більш емоційною;
- ФО з соматичним компонентом часто зустрічаються у розмовному та художньому стилях, рідше у публіцистичному;
- В залежності від соматизму СФО можна поділити на групи, які співпадають в обох мовах;
- фразеологічні одиниці з соматичним компонентом мають свою специфіку перекладу, важливо вибрати доцільний спосіб для передачі їх з однієї мови на іншу.
- І україномовні, і англійськомовні респонденти мають труднощі у вживанні фразеологізмів та розумінні їх значення.

- В обох мовах фразеологічні одиниці з соматичним компонентом очі є часто вживаними, особливо український фразеологізм «очі- дзеркало душі» та його англійський відповідник «*eyes are the windows to the soul*»

RESUME

Bahno L.V. Peculiarities of translating phraseological units with a somatic component.

Term Paper: Specialty 035.041 – English and a second foreign language: oral and written translation in business communication – Kyiv National Linguistic University – Kyiv, 2023.

The term paper is searched the peculiarities of the translation of phraseological units with a somatic component. The work demonstrates a theoretical presentation of the material and a research experiment. During the study, a comparative analysis with the stimulus word eye based on the answers of Ukrainian and English respondents was conducted.

Firstly, the theoretical material was presented: the definition and disclosure of the concepts of "phraseological unit" and "phraseological unit with a somatic component" were presented. Then a comparative analysis of equivalents based on lexical content and stylistic coloring was carried out, the main ways of translating FD with a somatic component were named, examples of the use of different ways of translating FD with a somatic component were also given. A comparison and comparison of the questionnaire answers of Ukrainian and English respondents was conducted.

Conclusions were made on the basis of the presented material. Relevant literature was analyzed on the theme. In the course of the work, research was conducted and analyzed. The goal of the work has been achieved.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абабілова Н. М. Переклад фразеологічних одиниць з соматичним компонентом як перекладацька проблема. *Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]*. 2015. № 2. С. 7–10.
2. Баньої В., Петруляк Н. Соматизми у складі фразеологізмів закарпатської говірки села Руські Комарівці Ужгородського району: етнолінгвістичний аспект. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2020. С. 41.
3. Денисенко І. І. Особливості соматичних фразеологізмів: концепт «hand» в англійській та українських мовах.
4. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/7705/1/Denysenko.pdf>.
5. Іванова Н. Д., Мітева М. М. Соматична лексика у «Кобзарі» Т. Шевченка. С. 50–51.
URL: <http://dspace.idgu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/318/Иванова.%.%20Митева.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
6. Мойсеєнко Л. Соматизми в українській, німецькій та польській мовах із компонентом найменування "частина тіла людини". *Київські полоністичні студії*. 2015. Т. 26. С. 410.
7. Нагорна М. Основні шляхи перекладу фразеологізмів українською мовою. *Наука. Освіта. Молодь*. 2016. № 2. С. 47–48.
8. Патен І. Соматичний компонент у складі фразеологічних одиниць із значенням переміщення (на матеріалі української, польської та англійської мов). *Проблеми гуманітарних наук. Серія : філологія*. 2015. № 36. С. 89–90. URL: https://dspu.edu.ua/filol_gum/wp-content/uploads/2016/04/2015_10.pdf.
9. СЛОВНИК - тлумачний словник української мови, орфографічний словник онлайн. *СЛОВНИК - тлумачний словник української мови, орфографічний словник онлайн*. URL: <https://slovnyk.ua/index.php>.

10. Тоненчук Т. В. Типологія фразеологічних одиниць із компонентом соматизмом. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Т. 38. С. 146–147. URL: http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v38/part_2/41.pdf.
11. Чаєнкова О. К. Фразеологічні одиниці із соматичним компонентом голова (на матеріалі української, турецької на англійської мов). *Порівняльно-історичне і типологічне мовознавство*. 2020. Т. 31, № 2. URL: http://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/2_2020/part_3/26.pdf.
12. Янчук Н. Фразеологізми на позначення процесів мовленнєвої та розумової діяльності в романі "Волинь" Уласа Самчука. *Волинь - Житомирщина*. 2010. № 22(1). С. 384. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/5998/1/Наталія%20Янчук.pdf>.
13. Body parts in english: how to say 93 top words & idioms. *Berlitz*. URL: <https://www.berlitz.com/blog/body-parts-english-idioms>.
14. Cambridge. Cambridge advanced learner's dictionary PB with CD-ROM (dictionary). Cambridge University Press, 2003. 1562 p.
15. Dictionary, encyclopedia and thesaurus - the free dictionary. *TheFreeDictionary.com*. URL: <https://www.thefreedictionary.com>.
16. English idioms | EF | global site. *EF Education First - Deutschland*. URL: <https://www.ef.com/wwen/english-resources/english-idioms/>.
17. Shamsiddinova Gulnoza Vasliddin qizi. Phraseological units and their types in the English language. *Eurasian journal of learning and academic teaching*. 2022. P. 4–6.

ДОДАТКИ

Додаток А

Приклад анкети для проведення асоціативного експерименту

Анкета для українських респондентів

Я, Багно Лілія, студентка III курсу Київського національного лінгвістичного університету, проводжу асоціативний експеримент для курсової роботи. Результати експерименту будуть використані в узагальненому вигляді. Прошу Вас поставитися до цього доброзичливо і відповідально.

Укажіть, будь ласка, свою стать ____, місце постійного проживання (місто / селище) _____, рідну мову _____.

Навпроти слова запишіть, будь ласка, перший фразеологізм із зазначеним словом, що спав Вам на думку.

Слово	Відповідь
<i>Око</i>	

Обробка даних експерименту

ОКО

Рідна мова	Місце проживання	Відповіді респондентів, кількість 109
Українська мова	Київ (39), Гостомель (1), Бориспіль (7), Фінляндія Рууккі (1), Велика Британія, Уельс, Кармартен (1), Харків (1),	очі - дзеркало душі (5), в очі не бачити (3), гостре око (3), на око (2), іскри з очей сиплються (2), бачили очі, що брали (2), зелені (2), око за око (2), хоч

	<p>Вільнюс (1), Львів (2), Миколаїв (1), Соколівське (1), Кременчук (1), Бровари (3), Чернігів (4), Прилуки (1), Дортмунд (1), Вінниця (2), Остер (1), Житомир (2), Сімферополь (1), Одеська область (1), Грабівці (1), Залуква (1), Канада (1), Коростишів (1), Луцьк (1), Україна (1), Ірпінь (9), Підзамче (1), Місто (1), Знам'янка (1), Малютинці (1), Берлін (1), Рівне (1), Хмельницький (1), Окни (1), Дрогобич (1), Бердянськ, Буча (1), Шостка (1), Київська обл. (1)</p>	<p>око виколи(2), і оком не змигнути (2), поза очі (1), краєм ока (1), очі як зорі (1), як дві копійки (1), бездонні (1), в очах видно (1), золоті очі (1), до сраки карі очі (1), очі бачили що купували тепер їжте хоч повилазьте (1), має очі на потилиці (1), очі як в орла (1), спустити з очей (1), очі не бачать - серце не болить (1), очі на мокрому місці (1), кинути очима (1) , роззуй очі (1), замилювати очі (1),очі бачили що брали (1), геть з очей (1),світ за очі (1), очі правду кажуть (1), ,очі як в яструба (1), падати у вічі (1), очі бояться, руки роблять (1), очі бояться (1), кидатися в очі (1), бачили очі, що купували (1), дівочі (1), виколоти очі (1), відвести очі (1), блимати очима (1), ріже очі (1), як більмо на оці (1), кинути оком (1), про людське око (1), аж очі рогом (1), замилити очі (1), очі розбігаються (1), хоч одним оком (1), ясні очі (1), гостре око (1), голубі (1), орган(1), світ за очі (1)</p>
--	--	--

№п/п	Перелік відомостей	Відомості експериментатора	Примітки
1.	ПІБ експериментатора, посада, місце роботи	студентка факультету германської філології і перекладу Багно Лілія Вячеславівна	
2.	Місце проведення (країна, місто, навчальний заклад тощо)	Україна, м. Київ, Київський національний лінгвістичний університет	
3.	Дата проведення	9 квітня 2023 р. – 3 травня 2023 р.	
№п/п	Перелік відомостей	Відомості експериментатора	Примітки
4.	Форма проведення	Письмова, інтернет-анкета	
5.	Кількість респондентів (чоловік, жінок)	104 респондентів (18 чоловіків, 86 жінок)	
6.	Мова анкетування	Українська мова Лілія Вячеславівна	
2.	Місце проведення (країна, місто, навчальний заклад тощо)	Україна, м. Київ, Київський національний лінгвістичний університет	
3.	Дата проведення	9 квітня 2023 р. – 3 травня 2023 р.	
4.	Форма проведення	Письмова, інтернет-анкета	
5.	Кількість респондентів (чоловік, жінок)	45 респондентів (21 чоловіків, 24 жінки)	
6.	Мова анкетування	Англійська мова	

Приклад анкети для проведення асоціативного експерименту

I, Bahno Liliia, a third-year student of the Kyiv National Linguistic University, conduct an associative experiment for my coursework. The results of the experiment will be used in generalized form. Please, I ask you to be kind and responsible.

Please indicate your sex ____, place of permanent residence (city / town) _____, native language ____.

Opposite the word, please write down the first idioms with the indicated word that comes to mind.

Слово	Відповідь
<i>EYE</i>	

Обробка даних експерименту

EYE

Рідна мова	Місце проживання	Відповіді респондентів, кількість 46
Англійська мова	USA (1), Birmingham (1), Manteca (1), Vancouver (1), Jacksonville (1), Victoria (1), Winnipeg (1), Pembrokeshire (1), Ukraine (2), Wales (6), Aberystwyth (1), Cheshire (1), US (2), Bayfield WI (1), Albany, NY (1), Cornucopia (2), Minneapolis (3), Superior (2), Minnesota (3), Bayfield (3), Duluth (2), Knife River (1), Loudon (1), Knoxville (1), St. Paul, MN, USA (2), Loretto (1), Edinburgh (1), Tanzania (1), Scotland (2)	eyes are the windows to the soul (4), blue (4), sight (3), apple of someone's eye (3), wide shut (3), peepers (3), see (2), eye for a eye (2), looks (2), open your eyes (2), eyes on the prize (2), eyes out on stalks (1), an eye for an eye and the world goes blind (1), , to see with no eyes (1), darkness (1), turn a blind eye (1), ball (1), smiling (1), hazel (1), uncertain (1), open (1), roving eyes (1), with his/her eyes closed (1), eyes

		<p>like a hawk (1), to catch someone's eye (1), he has his eye on her (1), her eyes are bigger than her stomach (1), you know her by her eyes (1) real eyes realise real lies (1).</p>
--	--	--